

Novinky z knihovny Muzea Jindřichohradecka

BŘEZEN – MĚSÍC ČTENÁŘŮ je vlastně obměnou sloganu BŘEZEN – MĚSÍC KNIHY, který je známý spíše střední a starší generaci. Jeho cílem je posilovat společenský význam a prestiž četby a propagovat činnost knihoven a informačních center. Při této příležitosti v krátkém přehledu připomínáme, co se v loňském roce dělo v knihovně Muzea Jindřichohradecka a především co knihovna připravuje na letošní rok pro své čtenáře, uživatele a badatele.

V roce 2013 prezentovala knihovna své fondy na řadě výstav. Více než sto kramářských tisků bylo veřejnosti představeno na výstavě *Pozdvíhni se duše z prachu*, k níž byl připraven stejnojmenný katalog. Výstava o životě v Jindřichově Hradci s názvem *Na sílonku monarchie* představila prostřednictvím dobového regionálního týdeníku *Ohlas od Nežárky* a původních fotografií nejdůležitější a nejvýznamnější místní události zlet 1871 až 1914. V rámci 17. celostátního *Týdne knihoven* připravila muzejní knihovna dílny s tématem iluminace starých rukopisů, které se pro velký zájem účastníků konaly opakovaně. V roce 2013 bylo restaurováno celkem jedenáct knih z muzejní knihovny. Díky grantu Knihovna 21. století od Ministerstva kultury ČR byl restaurován nejrozumnější tisk z muzejní knihovny - kolonovaný atlas map celého světa tištěný v Norimberku roku 1714 (53 x 36 cm). V rámci závěrečných prací studentů restaurátorství a konzervování byly restaurovány dva jindřichohradecké tisky v kovových vazbách a dodavatelky byly restaurovány osm starých tisků. Patřil k nim vzácný konvolut 39 humanistických tisků z konce 16. století s bohatými rukopisnými vpisy v pergaménové vazbě, kniha lékařská kteráž slove herbář Jana Černého z roku 1517 nebo *Postiľa katolícká* z roku 1747 a Český kancionál z roku 1767 z pera jezuitů Matěje Václava Štajera.

Na rok 2014 chystá knihovna pro své příznivce řadu akcí. Letošní 18. celostátní Týden knihoven bude věnovat pozomost právě představení muzejních knihoven veřejnosti. Naše knihovna proto chystá na říjen výstavu zajímavé restaurované knihy – alba s rytinami zvířat a reprodukcí jednotlivých rytin pod názvem *Fauna bájna i skutečná*. Menší výstavka z fondů knihovny se bude týkat letos aktuálního tématu – 100. výročí začátku 1. světové války. Na 9. a 10. října pak připravujeme tradiční dílny pro školy, tentokrát zaměřené na zpravodajství z 1. světové války.

Štěpánka Běhalová

Archeologické výzkumy muzea v roce 2013 (2. část)

Bezspornu nejzajímavější a časově nejrozsáhlejší výzkum uplynulého roku jsme prováděli od května do srpna v domě čp. 525 na Horním náměstí ve Slavonicích. Nálezy z této známé renesanční měšťské perly na jihu Čech patří řadu let ke skutečně unikátům. Stovky fragmentů užitkové a technické keramiky jsou dokladem poměrně honosného života zdejších lidí od středověku až po novověk. Díky rozsáhlé rekonstrukci objektu jsme zde odkryli pět zjišťovacích sond. Nejstarší kulturní horizonty osídlené svou historií spadají až do 14. století. Bezspornu nejzajímavější byla sonda čísla 1/2013, která skrývala skutečně historické unikáty. Jednalo se o původní „krecht“ na ukládání potravin vyhloubený v hlinité podlaže místnosti, jehož dno bylo vymazáno světle šedým jílem a stěny byly původně

obloženy dřevěnými prkny. Tato jáma se stala až dního ve závěru 15. století místem na „odpadky“. Postupným odkrýváním z ní bylo získáno množství fragmentů převážně technické keramiky. Největší zastoupení mezi nálezy mají středověké kachle z poslední třetiny 15. století, dochované celé či ve zlomcích. Nejčastějším reliéfem vyobrazením na nich je sv. Jiří zabíjející draka koňmo, dále byly nalezeny prolamované kachle s cimbuřím a zcela ojediněle pak s geometrickými prvky. Dalšími byly kachle baňkovité (foto: Jaroslav Novák s baňkovitým kachlem) a miskovitě bez čelní reliéfní stěny. Znalezi půjde zrekonstruovat žhbu padasť nádob! Mimo kachlí z gotických kamen byly nalezeny zlomky z miskovitých kaňků/svídel, pokliček, trojnožek, hmků, pohárků, džbánů, torzo miniaturní nádoby a homho okraje velké zsošní nádoby zhradištního období. Převážně se však jedná o keramiky z II. poloviny až konce 15. století. Dva nepřekvapivější nálezy pochází z původního „krechtu“. Na jeho jilovitém dně jsme objevili čtverhranný gotický hrot do kuše, v nejnižších horizontech záspu jány pak torzo ručně červeně malovaného renesančního keramického zvonku.

Velice zajímavým archeologickým nálezem byl rovněž fragment kovové knižní spony, kterou jsme objevili během stavebních úprav 1. nadzemního podlaží jezuitské koleje v Jindřichově Hradci. Jedná se o předmět vyrobený z mosazi, zdobený šikmým ryhovaným šrafováním, zakončený „zobáčkem“. Jeho délka je 50 mm, šířka 13 mm a tloušťka 1 mm. Kování pochází ze 17. století. Právě tyto technické prvky byly plně funkční nejen ke stažení desek knihy k sobě, ale také jejím významným ozdobným prvkem. Proč se ocitla spona zrovna v těchto místech bývalé jezuitské koleje nám není známo. Jisté je, že bulou nazvanou „Dominus ac redemptor noster“ zrušil 21. července 1773 papež Klement XIV. řád Tovaryšstvo Ježísovo, který je znám spíše jako jezuitský řád. Papežská bula dávala světským vládám možnost rozhodnout, jak naložit s řádovým majetkem. Na našem území své rozhodnutí konkretizovala císařovna Marie Terezie listinou ze září 1773. Krátce na to jezuité opouští Jindřichův Hradec. Můžeme se tak pouze domnívat, že nespíše během vyklízení objektu jezuitské koleje mohlo dojít z vazby knihy k odtržení spony, která zůstala na hlinité podlaže místnosti. S odstupem staletí spatřila spona opět světo světa až díky archeologickým aktivitám našeho muzea, snad symbolicky 240 let po zrušení jezuitského řádu.

Zpracování všech archeologických nálezů za rok 2013 bude otázkou mnoha měsíců roku letošního. Přesto věřím, že vám poté při nejbližší možné příležitosti všechny zajímavé objevy představíme na příležitostné výstavce v prostorách našeho Muzea Jindřichohradecka.

Vladislav Burian

Pohledy do zákulíší

V listopadu 2013 byla v Muzeu Jindřichohradecka otevřena nová Síní Emy Destimové. Letošní ročník zpravodaje NOVUM přináší několik zajímavostí a detailů o exponátech dokumentujících umělecký odkaz a životní osudy nejslavnější české pěvkyně.

3. Hudební nástroje Emy Destimové

Je známo, že Ema Destimová ovládala hru na několik hudebních nástrojů. Na veřejnosti vlastně debutovala už ve svých osmi letech jako houslička, velmi dobře hrála na klavír a další klávesové nástroje, uměla svůj zpěv doprovázet na kytaru. Ve svých bytech, ať už v Berlíně, v Praze a nebo od roku 1914 ve strážském zámku, měla k dispozici vždy několik hudebních nástrojů. Na některé skutečně hrála, některými vyzdobila svůj hudební salón.

V Muzeu Jindřichohradecka se dochovaly dva nukupisné inventáře zařízení strážského zámku. V prvním, který Destimová pořídila v roce 1921, je pod nadpisem Nástroje zapsáno celkem 43 hudebních nástrojů, v pozdějším inventáři, sestaveném podle jednotlivých místností strážského zámku, zaznamenala jeho majitelka 34 hudebních nástrojů.

V nové Síní Emy Destimové je vystaveno hudebních nástrojů několik. Dominantní pozici zaujímá klavír, který pro pěvkyni vyrobily v Lipsku. „Klavír Blüthnerův“, jak ho pěvkyně zapsala, je kromě jiného zajímavý tím, že má obrácené bary kláves. Celé tóny jsou černé, půltóny bílé. Dalším výrazným prvkem části expozice, komponované jako hudební salón Emy Destimové je varhanní pozůvek s dřevěnou lavicí. Jedná se o velmi zajímavý nástroj pocházející z okruhu severoněmecké či nizozemské varhanní školy, který byl ovšem později přestavován a doplňován, nyní má čtyři rejstříky. Čepání vzduchu je mechanické, měch, který se nachází ve spodní části skříňe, je ovládnán ruční pákou na boku skříňe. Po opravě a restaurování v roce 1991 je funkční. Zajímavé je, že ho po smrti pěvkyně vlastnil známý jihočeský malíř František Líbal. V hudebním salónu mohou návštěvníci spatřit také malý hammerklavírek a spinet, který Muzeum Jindřichohradecka získalo do svých sbírek v roce 2005. Tento hudební nástroj sloužil dříve jako divadelní rekvizita v pražském Hudebním divadle Kačín. Tento spinet byl vydražen, jak napovídá nálepka na nástroji, v „Umělecké aukční síni L. Ryšavého v Praze“. Zátim nejnovějším příděkem do destimových sbírek hudebních nástrojů je kytara, označená stejnou nálepkou. Muzeum jí koupilo před dvěma lety a po nezbytných restaurátorských zásadách je poprvé vystavena v nové Síní Emy Destimové.

Kytara ED před restaurováním

František Fůrbach

Zprávy:

Expozice Muzea Jindřichohradecka v jezuitském semináři jsou pro veřejnost uzavřeny. **Městská vyhlídková věž** je pro veřejnost uzavřena. **Výstavní prostory v minoritském klášteře** jsou pro veřejnost uzavřeny. **Kostel sv. Jana Křtitele** je pro veřejnost uzavřen.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka s badatelnou ve Štítného ulici poskytuje služby pro veřejnost celoročně v pondělí a ve středu od 12.30 do 15.30 hodin.

NOVÁ SEZÓNA V MUZEU ZAČNE V ÚTERÝ 1. 4. 2014 ZPŘÍSTUPNĚNÍM EXPOZIC V JEZUITSKÉM SEMINÁŘI.

Špolek Přátel starého Jindřicha v Hradce pořádá v **pondělí 10. března od 19.00 hodin** přednášku Mgr. Alexandry Zvonové s názvem **MALOVANÁ POMLÁZKA**, která bude pojednávat o historii a současnosti Velikonoc a malovaných kraslic na Jindřichohradecku. Konferenční sál muzeave Štítného ulici. Vstup volný.

Od únorového setkání spolku Přátel starého J. Hradce se vybírají české příspěvky a členům spolku jsou rozdávány Vlastivědné sborníky Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska 25 a Výroční zprávy za rok 2013. Vyše příspěvku se nemění – zůstává stále ve výši 60 Kč za člena. Pokud nebudete moci zaplatit své příspěvky na setkání spolku, je možno je uhradit v Muzeu Jindřichohradecka ve Štítného ul. v kanceláři č. 226 u P. Michalové v pondělí a středu od 9.00 do 11.00 hodin nebo jindy po telefonické domluvě na tel. 728 976 004. **Od březnové přednášky je také možno se přihlásit na výlety pořádané spolkem 12. dubna a 14. června 2014.** Zahraniční výlet povede účastníky do oblasti Wachau a tuzemský do krajepod Blaníkem.

Fotografická výstava 2. SVĚTOVÁ VÁLKA V LETECKÉ FOTOGRAFII, je uspořádána za podpory Muzea Jindřichohradecka a Klubu historie letectví Jindřichův Hradec. Kolekce čemobilých fotografií z archivu Vladislava Buriana zachycuje období od 15. března 1939 po vítězný návrat našich letců v roce 1945. Jejich autory jsou samotní letci či příslušníci pozemního personálu. Výstava je věnována všem mužům ve sluibých modrých uniformách, kteří pomohli vyhrát 2. světovou válku. (Výstava probíhá od března do dubna v chodbě I. patra Městské knihovny J. Hradec)

70. výročí Velkého útěku, aneb „Expedice Stalag Luft III 2014“, pořádaná Klubem historie letectví za podpory Muzea Jindřichohradecka. Členové Klubu se vydají do Polska po stopách historické události z 24. na 25. března 1944, kdy z německého zajateckého tábora utekli 78 spojeneckých letců, avšak 50 z nich bylo po dopadení hidemovci zavražděno. (Termín akce: 23. až 25. března 2014)

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XXIII. 3/2014

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Pavla Michalová www.njh.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660 (pokladna), 384 363 661 (pracovní), E-mail: muzeum@njh.cz